

Prekenverkstedet

Den Norske Israelsmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

21. søndag i treenighetstiden - 9. oktober 2016

Prekentekest: Luk 12,13-21

Lesetekst I: Fork 5,9-14

Lesetekst II: 1 Tim 6,6-12

Om å være rik i Gud

Rikdommens velsignelser og forbannelser

Alle tekstene for denne søndagen taler om den materielle rikdommens tvetydighet. Samtidig som den er attraktiv og et gode på den måten at den forsyner oss med mat og klær og ting vi trenger for å leve, forfører den oss til å tro at den er viktigere enn alt annet, at den er selve livet, og at vi trenger stadig mer av den. Slik kan rikdommen og de materielle godene bli en trusel mot gudslivet og vår tro på Gud som en kjærlig Far som vil oss alt godt og alltid sørger for oss.

Forkynneren går rett på sak: "Den som er glad i penger, blir aldri mett på penger. Den som elsker rikdom, får aldri vinning nok." Han skildrer hvordan kjærligheten til penger blir en besettelse som styrer et menneskes handlinger og tanker og fører rikmannen ut i søvnløshet og ulykke: "Den rikes overflod tar søvnen fra ham. (.....) Oppspart rikdom kan bli til ulykke for eieren." Forkynneren er brutalt ærlig når han skildrer utgangen av dette livet: "For som han kom fra mors liv, slik skal han vende tilbake, like naken som han kom. Ingen ting har han igjen for sitt for sitt arbeid, ingen ting han kan ta med seg når han går." Dette er gammel, god livsvisdom som aldri blir uaktuell. Vi kjenner den fra populærkulturen og filmindustrien i vår egen tid.

Apostelen Paulus er inne på mye av det samme når han skriver til sin unge venn Timoteus: "Tomhendte kom vi inn i verden og tomhendte må vi forlate den." I tillegg skildrer han hvordan kjærligheten til rikdom og penger øver en direkte destruktiv innflytelse på oss mennesker: "De som vil bli rike, faller i fristelser og snarer og gripes av mange slags tåpelige og skadelige begjær som styrter mennesker ned i undergang og fortapelse." Han konkluderer med at mange er ført vill, bort fra troen, på grunn av kjærlighet til penger. Bibelen er klar på at pengegriskhet kan føre mennesker i fortapelsen. Det er alvorlig.

Den rike bonden

Jesus advarer mot noe av det samme som Paulus og Det gamle testamentets "Forkynner" gjør når han forteller lignelsen om den rike bonden. Foranledningen er at en av Jesu tilhørere ber ham gripe inn i en arvesak mellom ham og hans bror. Jesus avviser å gjøre dette, samtidig som han aner at ønsket bunner i grådighet hos denne tilhøreren. Jesu advarsel i den forbindelse går ut til alle: "Ta dere i vare for all slags grådighet! For det er ikke det en eier, som gir liv, selv om en har overflod." Dette er på mange måter selve poenget i teksten, og vi skal komme tilbake til det. Men først ser vi på lignelsen, eller eksempelfortellingen, om den rike bonden. Den er til dels nokså ulik andre av Jesu lignelser, særlig i dette at den ikke trenger å tolkes, ettersom meningen ligger klart i dagen.

En rik bonde fikk svært god avling, så god at han ikke hadde plass til den i sine driftsbygninger. Han rev dem ned og bygde dem større, og med fulle låver og nok av mat og drikke for mange år slo

han seg til ro for å nyte det han hadde samlet. Men han hadde ikke tenkt på sin dødsdag. Han hadde samlet til seg selv for livet her på jorda. Da han døde, hadde han ingen nytte av det han hadde samlet. "Slik går det med den som samler skatter til seg selv og ikke er rik i Gud", konkluderte Jesus.

Hva er det som gir liv?

Fortellingen om den rike bonden understreker Jesu ord om at det ikke er det en eier som gir liv, selv om en har overflod. Selve livet, det evige livet som går ut over død og grav, finnes ikke i rikdommen og de materielle tingene vi omgir oss med. Jesus tar opp dette temaet fordi han vet at det er så lett for oss å tenke feil om dette. Vi tror at livet finnes i å ha mange ting, ha overflod av materielle goder, ha fylte kjøleskap og frysebokser og bankkontoer og være uten bekymringer. Vi tror at vi kan kjøpe oss helse og et langt og rikt liv. Vi er som den rike bonden og setter vår lit til det vi har samlet til oss selv.

Men det er ikke der livet er. Rikdommen er svikefull, og ved dødens port må vi skilles fra den. Livet finnes bare hos Gud og i fellesskapet med ham. Den som vil gå inn til livet, må være "rik i Gud". Det vil si at hans rikdom må være knyttet til Gud og det Gud gir. Han må ta imot livet og frelsen fra Gud. Det var dette Jesus talte om i Bergprekenen: "Dere skal ikke samle skatter på jorden, hvor møll og mark ødelegger, og hvor tyver bryter inn og stjeler. Men dere skal samle skatter i himmelen, der verken møll eller mark ødelegger og tyver ikke bryter inn og stjeler. (.....) Søk først Guds rike og hans rettferdighet, så skal dere få alt det andre i tillegg." (Matt 6,19-20.33).

Å være rik i Gud vil si å eie en arv i himmelen ved troen på Jesus Kristus. Den arven er uforgjengelig og uvisnelig. (1 Pet 1,4). Den som er "i Jesus Kristus" er rik, uavhengig av bankkonto og materiell rikdom.

Grådighet og nøysomhet

Det er ikke først og fremst rikdommen i seg selv Jesus advarer mot i denne teksten, selv om Bibelen gjør det klart for oss at det ikke er lett for en som er rik på jordisk gods og gull å bli frelst. Det er kjærligheten til penger, avhengigheten av rikdom og en grådlig innstilling til livet som er så ødeleggende. Paulus skriver om "de som vil bli rike", og det er nettopp disse Jesus taler om og taler til. Grådigheten blir aldri fornøyd eller mett. Den vil alltid ha mer, og når det første ønsket er oppfylt, ligger det neste klart på tunga og i hjertet. Grådigheten kjennes av en umettelig misnøye og er full av misunnelse. Den ser på naboen og vil minst være like rik som ham. Når grådigheten blir herre i ditt liv blir du aldri riktig glad, for det er alltid noe du mangler.

Det er et tankekors at Norge, som er et av verdens rikeste land, er så fullt av misnøyde mennesker. I stedet for grådighet anbefaler Bibelen nøysomhet: "Har vi mat og klær, skal vi nøye oss med det." (1 Tim 6,8). En nøysom innstilling til livet åpner opp for mange gleder, ikke minst takknemlighet og giverglede. Den som kan gi, er rik. Det handler ikke om å ha mye eller lite, men er et spørsmål om innstilling og forvaltning.

Gi din Gud ditt hjerte hen, gi din ringe neste!
Gi din uvenn og din venn, gi dem av ditt beste!
Gi til du blir tom og arm, intet skal du miste!
Gi til du blir rik og varm, rikest på det siste!
(Gustav Jensen)

Bård Hauge

Rektor på Danielsen vgs. Bergen.

baardh@online.no